

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm II. Ex parte Conuentreñ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

hoc casu, si statuti nulla mentio fiat, seu clausulam derogatoriam literæ non habeant, obreptitiæ iudicari debent. Et hæc est theoria Anton. cit. loco & Felin. h. c. n. 15.

CAPITVLVM II.

Ex parte Conuentrenſ.

PARAPHRASIS.

Clericus Guilielmus literas impetrauit à Pontifice Alexandro III. ad Episcopum Conuentrenſem, vt si ipsi constaret, Franciscum Beneficiarium de periurio conuictum esse, aut beneficio in perpetuum renúciasse, remoto Francisco beneficium conferret Guilielmo. Franciscus à sententia hac ad Pontificem, & à Romana Sede literas ad Archiepiscopum Cantuariensem reportat, quibus ipsi mandatur, vt præbendam absolutè, & sine causæ cognitione restituat Francisco. Quo intellecto Papa rescribit ad dictum Archiepiscopum, quod non credat, se ita scripsisse ad Episcopum Conuentrenſem; cum secundum stylum Curie addi, vel si non addatur, intelligi debeat conditio, (*si preces veritate nitantur*) Quare mandat Archiepiscopo, vt si in literis scriptum esse reperiat, quod Franciscus absolutè & sine causæ cognitione restitui debeat, nullà in super in literis mentionem factà prioris rescripti à Guilielmo impetrati ad Episcopum Conuentrenſem, priùs latam eiusdem Episcopi sententiam confirmet, & Franciscum ad Sedem Apostolicam cum literis accedere compellat.

SUMMARIVM.

1. In rescripto ad instantiam partis dato semper inest, vel subintelligitur clausula: si preces veritate nitantur.
2. Non est tamen illa substantialis rescripto iustitia, ita vt per se illud reddat irritum, nisi causam definias. Est autem substantialis dispensationibus rescriptis gratia.

3. Eadem clausula necessariò in omni rescripto aut mandato Principis, etiam pœnali, & sine clausula iustificatoriæ promanante subintelligenda est.
4. Rescriptum iustitia, quod est contrarium iuri communi, & stylo Curie, de obreptione & falsitate susceptum est.

NOTANDVM I. In rescripto dato ad instantiam siue petitionem partis, etsi non exprimat, subintelligi tamen clausula debet, *si preces veritate nitantur*. Consentit l. vn. C. de diuers. rescriptis. Quare notat Rebuffus in praxi benefic. p. 1. tit. de rescript. gratiæ & iustitiæ; secundum forum canonicum, clausulam ordinariè apponi solitam, etsi non exprimat, subintelligi debere: sed expiendum esse; Nisi ius, vel stylus Curie, qui pro lege habetur, expressionem clausulæ alicuius tanquam necessariam postulet: tunc enim pertinebit ad formam rescripti; sine forma autem res non subsistit. Quare regula illa, quod *tacitum expresso equiparatur*, seu *taciti & expressi eadem vis est*, limitari debet; nisi expressio requiratur, tanquam forma rei, prout patet etiam in expressione verborum in Sacramentis.

Corollarium. Si Aduersarius, contra quem rescriptum impetratum est, neget, vera esse quæ in eo continentur, probatio impetranti incumbit. Debet autem ea omnia probare, quæ pertinent ad fundandam intentionem seu petitionem suam, siue, sine quibus Princeps petitioni non annuisset, prout hîc Baldus significat n. 7. Felin. n. 27. Idque procedit etiam in beneficialibus: Exempli causa, si aliquis à Pontifice petat sibi ex alterius beneficio, tanquam re ditibus abundante, pensionem assignari, & pars, quæ possidet beneficium, neget abundantem esse, seu opus pensionis sustinere posse, petenti probatio incumbit.

QVÆRUNT Interpretes, vtrum clausula hæc, siue conditio (siue expressa, siue subintelleccta) sit *sine qua non*, seu substantialis rescripto, ita vt per se irritum censi debeat, si preces veritate non nitantur? Responso est negatiua, vt videre est apud Felin. hîc n. 12. 6. Bal-

6. Baldum in c. super literis n. 19. hoc tit. & fumitur ex l. 2. C. si contra ius, &c. Ratio est; quia clausula non apponitur ad fundandam seu inchoandam Iudicis, cui causa committitur, iurisdictionem; sed ad instruendum illum, quomodo secundum iustitiam procedere debeat. Sed alia ratio est de dispensationibus, aliisque gratiæ rescriptis: ea enim, si per obreptionem obtenta sint, siue narrata, ex quibus Princeps ad concedendum motus fuit, veritate destituta sint, iure ipso irrita sunt, vt proinde Commissarius seu Executor secundum ea operari non possit, iuxta l. 2. C. si contra ius, & docui in Theol. moral. lib. 1. tract. 4. cap. 22. num. 17. & dicendum erit infra in c. ad aures 8. c. constitutus 19. hoc tit. Quamobrem eadem ratione rescripta iustitiæ, per obreptionem emanantia, si non causam præparent, iudicemque instruant, sed causam definiant, ac terminent, ipso iure, & non tantum ope exceptionis, irrita existunt, prout bene annotauit Baldus in l. 1. num. 2. C. de collat. deteg. & sequitur Iason in l. 2. n. 22. C. si contra ius, &c.

3. His addendum; Clausulam, si preces veritate nitantur, necessariò in omni Principis rescripto aut mandato, etiam pœnali, & sine clausula iustificatoria, vt vocant, promanante subintelligendam esse: vt proinde Reus per rescriptum damnatus, tamen citatus sit duntaxat ad videndum se incidisse in pœnam v. g. banni, semper tamen excipere possit de obreptione; adeoque mandati vim per oppositionem falsitatis elidere, pœnamque euadere, vt videre licet apud Ancharan. confil. 240. Andr. Gaill lib. 1. obseru. 15. num. 2. Ratio verò est; quia defensio contra falsitatem ac mendacium, cuilibet iure naturali permessa est; & ideo à Principe per rescriptum tolli non potest; quare nec sublatum vnquam censetur, quacunque forma aut modo conceptum sit.

4. NOTANDUM II. Rescriptum iustitiæ, quod contrarium est iuri communi, & stylo Curie (quale erat illud, vt Commissarius absque causæ cognitione procederet) de obreptione, ac falsitate suspectum esse debet: Quare Commissarius secundum formam ta-

lis rescripti procedere non debet: donec Princeps certior factus, aliud rescribat, vt fumitur etiam ex l. vlt. Cod. de precibus Imperatori offerendis, & habetur apud Gregor. I. Pontificem, lib. 8. indict. 3. epist. 32. ad Episcopum Tauromitanum: *Si aliter se veritas, quam nobis insinuatam est, fortassis habuerit, fraternitatis vestra subtiliter scripta nos instruant, vt quid sciendum sit, nostris iterum discurrentibus epistolis, agnoscatis.* Sed & pœnam meretur mendax impetrator, seu rescripti præsentator; Et eapropter, sicuti hinc habetur, si quis rescriptum afferat alienum à ratione & stylo communi Curie, ad Curiam, vnà cum rescripto, tanquam de falsitate ac deceptione suspectus, remitti debet. Ita Imola hinc num. 3. Abb. nu. 4. & constat ex c. si quando 5. hoc tit.

Videri etiam possunt, quæ dicam in c. inter cæteras 4. hoc tit.

CAPITVLVM III.

Cæterum.

SVMMARIVM.

1. Delegatio Iudicis per primum rescriptum non tollitur per secundum, nisi de primo fiat mentio.
2. Processus tamen à Iudice posterius delegato institutus validus est, si nihil à parte excipiat contra rescriptum posterius.
3. Si prior impetrans suo rescripto renuntiet; tunc procedi potest secundum rescriptum posterius.
4. Rescriptum tamen iustitiæ ipso iure irritum est, si accessorium sit rescripto gratiæ obtento per obreptionem.
5. Si in posteriore rescripto mentio fiat prioris, censetur Papa causam à prioribus iudicibus auocare.
6. Et si clarè constet, mentem Papæ fuisse, tempore datarum literarum auocare a-ctā ab eo tempore iudicis delegati, inualida sunt.
7. Modus ordinarius & consuetus reuocandi iurisdictionem delegatam est, vt reuocatio vim autē non habeat, quam inno-